

מערכי ארטילריה

בצבאות העולם מצויות הערכות רבות לגבי ערכו ומעמדו של חיל-הארטילריה במעגל החילות והשלוחות המהווים בימינו את הצבא החדש. בימי הבינים חלש חיל-הפרשים בוירות-המערכה, שבמאות ה'י"ח וה'י"ט מקובל היה כי לחיל-הרגלים מגיע התואר של "מלכת שדות-הקרב". יש האומרים בפסקנות שבאותה מידה יש לראות בתקופתנו בחיל-התותחנים את "כוח-המחץ המכריע של הצבא". הגדרה מרחיקת-לכת ביותר רואה בארטילריה את "אלהי-המלחמה". מגמה זו אינה, בעצם, אלא המשך ישיר לזו שנתבלטה כבר במלחמת-העולם הראשונה. כבר אז החלו חסידיה לראות בחיל-התותחנים את החיל המכריע ואילו בחיל-הרגלים את החיל המסייע, משמש ומשלים. הכל לפי הנוסחה הנודעת: — "חיל-התותחנים — כובש; חיל-הרגלים — תופש את השטח". בגלויה הקיצונית הופכת תפישה מעין זו חד-צדדית ביותר.* היא עלולה לסתור את התפתחותו של מעגל-חילות הרמוני, המהדה צבא כל-צדדי מאוזן.

לעומת זאת, קימת גם הערכה אחרת, השמה אף היא דגש על עליית ערכו ואפשרויותיו של חיל-התותחנים החדש — אך עם זאת רואה אותו כאחד ממרכיבי-היסוד בצות-הלוחם של כוחות-הקרקע. צות-לוחם זה מושחת על פיתוח מכסימלי של כל האפשרויות שבכל אחד מחילות אלה מצד אחד — ועל יסוד של שיווי-ושל השלמה הדדית מצד שני. משתתפים בו חיל-הרגלים חיל-התותחנים, חיל-השריון, חיל-ההנדסה ושלוחותיהם.

אי-אפשר לזהות את אחת התפישות הללו עם אחד הצבאות הגדולים שבעולם. נכון יותר לומר, כי בכל אחד מהצבאות קימות הערכות שונות הנאבקות זו בזו. בכל זאת, לא נטעה הרבה, באם נצין כי הלכות-המלחמה הכל-צבאיות המקובלות מניחות בדרך כלל ביסודן את ההערכה השניה, לגוניה השונים.

הערכה זו היא העשויה לשמש קנה-מידה רצוי לקורא, אשר יעיין במעגל-המאמרים על נושאים ארטילריים הניתן להלן.

מאמרו רב-הכמות של הגנרל סמסונוב, שבמערך זה של מאמרים, הנו גם רחב-היריעה שבהם. בסכמו את נסיונותיו ולקחו של חיל-התותחנים הסובייטי במלחמת 1941/5, מנסה הוא גם להסיק מסקנות לגבי מגמות התפתחות להבא. מאחריו — רקע של נסיון נרחב ביותר; אולם יתכן כי הוא נוטה להדגשת-יותר של "ראשונות" הארטילריה בצות-החילות. עם זאת הריהו מאפשר הצצה מאלפת ביותר לתוך בעיותיו של חיל-התותחנים אדיר-כוחות.

מאמרו של סגן-אלוף י. שחורי על ה"קת"ק" מעביר את הקוראים אל תחום הרבה יותר מצומצם, אך גם הרבה יותר קרוב: אל תחום מציאותם ובעיותיהם הם. חוליה-מחברת זו שבין פעלם בקרב של הרגלים מזה — והתותחנים מזה, אשר קת"ק שמה, נודעת לה חיוניות יתרה. ואזי לו לצבא, אשר הרגלי לא יבין בו את "שפת" התותחן, והתותחן — את זו של הרגלי.

סקירתו של אלוף/מ. ש. עשת מוקדשת לנסיון מסוים של צבא מסוים: לקח, מבנתו וארגונו של חיל-התותחנים אשר לקורפוס הבריטי שערך את ההתקפה המכרעת בחזית נהר סניו, באביב 1945, בה השתתפה ה"חטיבה-היהודית-הלוחמת" (הח"ל). סקירה זו אף היא מאלפת לגבי הבעיה הכללית של מבנה וניהול גמישים של כוחות-ארטילריה ניכרים, שעה שיש לחברם תחת פיקוד אחד לצורך מבצע בעל-מידות.

אין במאמרים אלה כדי מיצוי הנושאים הארטילריים אשר מן הראוי היה לעמוד עליהם; המאמרים אף לא נועדו להיות שלמות לימודית אחת. תפקיד זה הריהו ענין לספרי-הדרכה ולימוד, ולא להצגה שוטפת, במסגרתו של ירחון. אף לנסיון זה של הארת נושאים ארטילריים מעל דפי "מערכות" יבוא המשך. ויש להגיה, כי יעשה בהקדם נסיון להציג בפני הקוראים גם את דרכי הארגון וההפעלה בחילות-התותחנים האמריקאי והבריטי.

* ככל הדגשה מופרזת של חיל מסוים אחד, עד כדי "ביסולם" של כל החילות האחרים, כך קרה לסולחן חיל-השריון לפני מספר שנים לארבע, וכיוצא בזה.